De Iraanse drempel: Pepe Escobar, de strategische waarschuwing van Rusland en de laatste diplomatieke uitweg in Shenzhen

Door Frank , 7 november 2026

De Iraanse drempel: Pepe Escobar, de strategische waarschuwing van Rusland en de laatste diplomatieke uitweg in Shenzhen

Waarom een nieuwe Amerikaanse aanval op Iran kan uitmonden in een confrontatie met de opkomende Euraziatische orde

Door Frank Dumon | Voornamelijk gebaseerd op het commentaar van Pepe Escobar in gesprek met Zulfiqar Ali

“Een aanval op Iran zal een aanval op Rusland zijn.” Dat is de strategische waarschuwing die Pepe Escobar afleidt uit de buitengewone diplomatieke activiteit rond de ontmoeting van Vladimir Poetin met de Iraanse veiligheidschef. Het is een waarschuwing over de gevolgen, geen citaat uit een wederzijds

defensieverdrag.

Het gevaar in West-Azië beperkt zich niet langer tot het vooruitzicht van een nieuwe uitwisseling van raketaanvallen tussen de Verenigde Staten, Israël en Iran. Het diepere gevaar is dat Washington de machtsverhoudingen op politiek en economisch vlak verkeerd inschat, zoals die zich buiten zijn traditionele invloedssfeer hebben ontwikkeld. Een militaire campagne die bedoeld is als demonstratie van Amerikaanse suprematie zou juist de consolidatie kunnen versnellen van een Euraziatisch strategisch stelsel waarin Rusland, Iran en China hun belangen steeds nauwer op elkaar afstemmen en Pakistan een onmisbare diplomatieke rol speelt.

Dit is de centrale stelling in een recent gesprek met de geopolitieke analist **Pepe Escobar**, onder leiding van **Zulfiqar Ali**. Escobar plaatst een uitzonderlijk belangrijke ontmoeting in Moskou centraal in zijn beoordeling. Zijn analyse is uitgesproken kritisch over het Amerikaanse interventionisme, het Israëlische militaire beleid en het politieke establishment dat dwang blijft beschouwen als het voornaamste instrument van de internationale betrekkingen. Zijn taalgebruik is vaak vlijmscherp. Toch schuilt achter die polemiek een vraag die ernstig moet worden genomen: wat gebeurt er wanneer een regering die gewend is de kosten van oorlog aan anderen op te leggen, tegenover machten komt te staan die steeds beter in staat zijn op hun beurt kosten op te leggen?

De bevestigde feiten zijn belangrijk. Op **5 november 2026** ontving de Russische president Vladimir Poetin **Mohsen Rezaei**, secretaris van de Opperste Nationale Veiligheidsraad van Iran, in het Kremlin. Kremlinadviseur **Joeri Oesjakov** en **Igor Kostjoekov**, hoofd van de Russische militaire inlichtingendienst, werden genoemd als Russische deelnemers. Rezaei sprak achteraf over regionale veiligheid, regelingen voor de naoorlogse periode en energiesamenwerking. Hij herhaalde ook Teherans eis dat Washington de Iraanse voorwaarden moet aanvaarden voordat de onderhandelingen en de heropening van de Straat van Hormuz kunnen doorgaan. Alleen al deze openbare elementen maken de ontmoeting politiek belangrijk.

Escobar gaat verder. Hij beroept zich op een bron die volgens hem en zijn gesprekspartner toegang had tot de Iraanse delegatie, en maakt melding van een langdurig voorbereidend telefoongesprek, een ongewoon plechtige ontvangst, een bijeenkomst die meer dan drie uur duurde en een beveiligde verbinding met de hoogste leider **Mojtaba Khamenei**. Niet al die details kunnen onafhankelijk worden bevestigd op basis van de openbare gegevens. Ze worden hier weergegeven als *het relaas van Escobar op basis van zijn bronnen*, niet als geverifieerde notulen van de besprekingen in het Kremlin. Dat onderscheid is juist belangrijk omdat de strategische betekenis van de bevestigde ontmoeting al aanzienlijk is, zonder te

doen alsof we alles weten wat achter gesloten deuren is gezegd.

1. De boodschap van Moskou: een aanval op Iran is niet langer uitsluitend een Iraanse aangelegenheid

Gedurende een groot deel van de periode sinds de Iraanse Revolutie van 1979 is het Amerikaanse beleid uitgegaan van de veronderstelling dat Iran aan uitzonderlijk zware militaire, financiële en diplomatieke druk kon worden onderworpen. Sancties, isolatie, geheime operaties, dreigementen met aanvallen en terugkerende militaire confrontaties werden ingezet om de handelingsruimte van Teheran te beperken. Iraanse regeringen, ongeacht hoe men over hun binnenlandse politiek oordeelt, zijn strategische autonomie en afschrikking daardoor gaan beschouwen als kwesties van overleven.

Escobar betoogt dat de ontmoeting in Moskou het einde markeert van de illusie dat Washington Iran als een alleenstaande staat kan behandelen. Iran is geen Russisch protectoraat. Evenmin is Moskou wettelijk verplicht om namens Teheran tegen de Verenigde Staten oorlog te voeren. Maar Rusland heeft te veel belang bij het voortbestaan, de infrastructuur en de strategische koers van Iran om een nieuwe aanval als een verafgelegen regionaal probleem te beschouwen. Iran is een cruciale buur in de Kaspische regio, een partner op het vlak van energie en logistiek, een deelnemer aan Euraziatische instellingen en een belangrijk tegenwicht tegen de westerse militaire overheersing.

Het onderscheid tussen een **rechtstreekse militaire aanval op Russisch grondgebied** en een **strategische aanval op Russische belangen** is essentieel. De formulering van Escobar is vooral in die tweede betekenis overtuigend. De vernietiging van Iraanse transportcorridors, een gedwongen regeringswissel in Teheran of de langdurige uitschakeling van de Iraanse defensiecapaciteit zou de geopolitieke positie van Moskou schaden. Het zou investeringen in gevaar kunnen brengen, een belangrijke handelsroute naar het zuiden ondermijnen en het beeld versterken dat elke staat buiten het Amerikaanse bondgenootschap kwetsbaar blijft voor vernietiging die van buitenaf wordt opgelegd.

Voor Rusland zou zo’n uitkomst lessen inhouden die veel verder reiken dan Iran. Een regering die al verwikkeld is in een langdurige confrontatie met het Westen over Oekraïne, zou de uitschakeling of ernstige verzwakking van een andere strategische partner zien als bewijs dat onderhandelde regelingen slechts voorlopig zijn, terwijl militaire druk een permanent instrument blijft. Daarom is de ontmoeting in het Kremlin zo belangrijk. Ze maakt op zijn minst duidelijk dat de Iraanse kwestie inmiddels onlosmakelijk verbonden is met de bredere veiligheidsafwegingen van

Rusland.

Die beoordeling is geen pleidooi voor een Russisch-Amerikaanse confrontatie. Integendeel: het is een waarschuwing dat Amerikaanse strategen wellicht onderschatten hoe snel een zogenaamd beperkte aanval een veel ruimere betekenis kan krijgen. Zodra strategische partners een aanval opvatten als onderdeel van een campagne tegen hun gezamenlijke veiligheid, volgt de escalatie niet langer de overzichtelijke grenzen die men in militaire briefingruimten voor ogen heeft.

2. “Onze steun kent geen grenzen”: afschrikkende taal en haar werkelijke betekenis

Een van de meest dramatische beweringen in het gesprek met Escobar is dat Poetin het idee zou hebben overgebracht dat de Russische steun aan Iran **“geen grenzen kent”.** Die formulering komt voor in het relaas van de commentator; ze mag niet worden beschouwd als een onafhankelijk geverifieerde openbare uitspraak van Poetin. Toch kan de strategische betekenis ervan worden onderzocht zonder te overdrijven.

Rusland en Iran sloten in januari 2025 een **Verdrag inzake een Alomvattend Strategisch Partnerschap**, dat later dat jaar in werking trad. Het biedt een kader voor veiligheidscoördinatie, militair-technische samenwerking, oefeningen, contacten tussen inlichtingendiensten, energieprojecten en economische integratie. De formuleringen zijn veelbetekenend. Ze geven aan dat de relatie bedoeld is om afzonderlijke crises en verkiezingscycli te overleven en niet afhankelijk te blijven van tijdelijke transacties.

Maar het verdrag bevat **geen automatische wederzijdse defensieverplichting zoals binnen de NAVO**. Artikel 3 bepaalt dat wanneer een van beide partijen wordt aangevallen, de andere de agressor niet zal steunen en zal bijdragen aan een oplossing op basis van het VN-Handvest. De artikelen 5 en 6 leggen militaire en militair-technische samenwerking vast. Ze beloven geen automatische Russische deelname aan ieder conflict waarbij Iran betrokken is. Elke publicatie die een dergelijke verplichting beweert, verwart politieke afschrikking met verdragsrecht.

Dat maakt het partnerschap niet oppervlakkig. Steun kan vele vormen aannemen: diplomatieke bescherming in internationale fora; uitwisseling van inlichtingen; bewaking en vroegtijdige waarschuwing; onderhoud en technologie; steun aan infrastructuur; energiesamenwerking; coördinatie tussen defensie-industrieën; en de mogelijkheid om ondanks sancties handel te blijven drijven. Die mogelijkheden zijn belangrijk, ook wanneer de precieze aard van de huidige bijstand niet openbaar

wordt gemaakt. Het zou echter onverantwoord zijn specifieke raketleveringen of operationele afspraken als bevestigd voor te stellen, louter omdat Escobar vermoedt dat ze zijn besproken.

Een reden waarom zijn interpretatie aandacht verdient, is de aanwezigheid van de top van de Russische militaire inlichtingendienst bij de bijeenkomst. De deelname van een hooggeplaatste inlichtingenfunctionaris bewijst niet dat specifieke wapenovereenkomsten werden gesloten. Ze toont wel aan dat Moskou de ontmoeting als een uiterst belangrijk veiligheidsoverleg beschouwde. In combinatie met de bestaande defensierelatie schept dit precies de strategische onzekerheid die afschrikking vaak beoogt: Washington kan er niet zomaar van uitgaan dat een aanval op Iran uitsluitend een ongewijzigde Iraanse militaire capaciteit tegenover zich zal vinden, zonder enige betrokkenheid van anderen.

Tegelijkertijd heeft Moskou zelf redenen om een onbeheersbare regionale oorlog te vermijden. Rusland heeft geen belang bij een crisis die energie-infrastructuur verwoest, de verbindingen in de Kaspische regio destabiliseert of een rechtstreekse confrontatie met de Verenigde Staten riskeert. De geloofwaardigste interpretatie van de verregaande steunbetuigingen is daarom niet een aankondiging van onbeperkte oorlogvoering. Het is een waarschuwing die de kosten van verdere Amerikaanse actie onzeker, aanzienlijk en politiek moeilijk beheersbaar moet doen lijken.

3. Rusland, China en Pakistan: een krachtige driehoek, maar geen gezamenlijk militair blok

Escobar en Ali beschrijven de opkomst van een invloedrijke **driehoek Rusland–China–Pakistan** rond Iran. Die verdient meer aandacht dan de gebruikelijke westerse fixatie op militaire bondgenootschappen alleen. De drie staten vervullen verschillende rollen, en hun samenwerking is juist krachtig doordat die rollen elkaar aanvullen.

Rusland biedt Teheran diplomatiek gewicht, een langdurige defensiesamenwerking en een groeiende economische relatie. Het vormt ook de noordelijke geografische schakel in de Internationale Noord-Zuidtransportcorridor. **China**, een grote Aziatische economische macht en strategische partner van zowel Rusland als Iran, beschikt over commerciële, financiële en diplomatieke invloed. **Pakistan** is een cruciaal communicatiekanaal geworden voor onderhandelingen tussen Washington en Teheran, waarbij ook Qatar een centrale rol in de bemiddeling speelt. Hun invloed mag niet worden voorgesteld als die van een gezamenlijk militair opperbevel, want het bestaan daarvan is niet aangetoond.

Er bestaat tastbaar openbaar bewijs van coördinatie. In juli 2026 riepen de Chinese minister van Buitenlandse Zaken Wang Yi en zijn Pakistaanse ambtgenoot Ishaq Dar de Verenigde Staten en Iran gezamenlijk op de vijandelijkheden te staken en de onderhandelingen te hervatten. China erkende uitdrukkelijk de bemiddelende bijdrage van Pakistan. Het Pakistaanse ministerie van Buitenlandse Zaken heeft zijn contacten met beide partijen herhaaldelijk omschreven als onderdeel van een voortdurende diplomatieke inspanning. Het memorandum van overeenstemming van Islamabad en de daaropvolgende initiatieven van Pakistan en Qatar tonen aan dat deze bemiddeling een reëel politiek proces is en geen louter speculatieve constructie.

Het belang van Pakistan wordt bijzonder gemakkelijk onderschat. Islamabad onderhoudt werkbare betrekkingen met China en Rusland, terwijl het tegelijk contactkanalen openhoudt met Washington, de Golfhoofdsteden en Teheran. Zijn nationale belangen vallen niet samen met die van Iran, en het heeft geen enkele reden om namens Iran een onbeperkte regionale oorlog na te streven. Juist die afstand kan de bemiddeling geloofwaardig maken. Een tussenpersoon die enkel de eisen van één partij herhaalt, is minder nuttig dan iemand die waarschuwingen, toegevingen en mogelijke compromissen kan overbrengen zonder meteen terzijde te worden geschoven.

Ook de prioriteiten van China zijn verschillend. Beijing wil dat de commerciële scheepvaart door de **Straat van Hormuz** ongehinderd kan verlopen. Het hecht waarde aan zijn betrekkingen met Iran, maar eveneens aan die met Saoedi-Arabië en de Golfmonarchieën. Het verzet zich tegen instabiliteit die zijn energievoorziening, infrastructuurinvesteringen en internationale handelsnetwerken bedreigt. De Chinese afwijzing van eenzijdige Amerikaanse druk gaat dan ook gepaard met een belang bij het afremmen van regionale escalatie. Dat is een vorm van evenwichtspolitiek, geen toezegging om iedere strijd van een partner mee uit te vechten.

De daaruit voortvloeiende constellatie is ingewikkelder dan het vertrouwde beeld van concurrerende machtsblokken. Rusland zorgt voor strategische diepgang; China voor economische schaal en diplomatiek bereik; Pakistan voor toegang tot onderhandelingen. Iran behoudt intussen zijn eigen belangen en handelingsvrijheid. Westerse strategen die deze afstemming slechts als een tijdelijke gelegenheidscoalitie beschouwen, zien mogelijk over het hoofd hoe herhaalde Amerikaanse dwang deze staten juist heeft aangespoord om nauwer samen te werken.

4. De “Epstein-klasse”, het politieke zionisme en de instellingen van de permanente oorlog

Het felste deel van het gesprek tussen Escobar en Ali gaat over de politieke cultuur die het Amerikaanse en Israëlische militaire beleid aanstuurt. Ali gebruikt de uitdrukking **“Epstein-klasse”** om te veroordelen wat hij beschouwt als een bevoorrechte transnationale elite die aan verantwoording ontsnapt. De term is polemische beeldspraak, geen bewijs dat één geheime organisatie de internationale gebeurtenissen aanstuurt. Ze moet worden begrepen als een aanklacht tegen de straffeloosheid van elites en invloedrijke netwerken, niet als een bewezen samenzwering die alle personen of instellingen die hij bekritiseert met elkaar verbindt.

Onder die retoriek schuilt niettemin een ernstige structurele kritiek. Herhaalde militaire interventies hebben banden doen ontstaan tussen regeringsfunctionarissen, defensiebedrijven, veiligheidsapparaten, inlichtingendiensten, geldschieters, lobbyorganisaties en mediacommentatoren. In dat geheel vallen de kosten van oorlog onevenredig zwaar op burgers, militairen in actieve dienst en belastingbetalers, terwijl professionele en financiële prikkels een voortdurende militarisering kunnen bevorderen. Het bestaan van die prikkels bewijst niet dat elke beleidsmaker oorlog wil. Het vraagt wel om onderzoek naar wie invloed heeft, wie van contracten profiteert, wie de risico’s draagt en wie ter verantwoording wordt geroepen wanneer de beloofde resultaten uitblijven.

Ook de kritiek op het **politieke zionisme** vereist nauwkeurigheid. Het zionisme omvat uiteenlopende historische en hedendaagse stromingen, en het Joodse volk kan niet collectief verantwoordelijk worden gehouden voor de beslissingen van de Israëlische regering. Legitiem en noodzakelijk politiek onderzoek moet gericht zijn op herkenbare beleidskeuzes en actoren: het oorlogsbeleid van de Israëlische regering, haar strategische voorkeur om Iran onder druk te zetten, voorstanders van territoriale uitbreiding en Amerikaanse politici die militaire escalatie steunen. Kritiek op die agenda’s is geen kritiek op Joden als volk en rechtvaardigt evenmin de veronderstelling dat iedereen die zich zionist noemt door hetzelfde motief wordt gedreven.

Escobars bredere argument is dat een politiek establishment dat gewend is macht met geloofwaardigheid gelijk te stellen, gevangen kan raken in zijn eigen taalgebruik. Zodra een tegenstander publiekelijk als een existentiële bedreiging is omschreven, wordt een compromis voorgesteld als zwakte, terughoudendheid als nederlaag en onderhandelen als vernedering. Leiders komen dan onder sterke druk te staan om verder te escaleren, zelfs wanneer militaire actie geen stabiele politieke uitkomst kan opleveren. In die omgeving verdringt de vraag “Kunnen we toeslaan?” de belangrijkere vraag: “Welke politieke regeling zou die aanval mogelijk maken?”

De geschiedenis van Amerikaanse interventies biedt ruimschoots redenen om die vernauwing van het debat tegen te gaan. Tactische overwinningen leiden niet noodzakelijk tot legitieme regeringen, betrouwbare regionale veiligheid of instemming van de bevolking. Materieel vernietigen is gemakkelijker dan een algemeen aanvaarde politieke orde tot stand brengen. Leiders uitschakelen is gemakkelijker dan de grieven en instellingen wegnemen die het verzet in stand houden. Een staat kan over een overweldigende vuurkracht beschikken en toch niet in staat zijn de uiteindelijke vredesvoorwaarden te dicteren.

Escobar en zijn gastheer beschrijven het vooruitzicht van nieuwe acties tegen Iran als een symptoom van wanhoop. Dat is een interpretatie, geen meetbaar feit over de geestesgesteldheid van Amerikaanse leiders. Maar de onderliggende vraag is terecht: als eerdere rondes van dwang geen aanvaardbare regeling hebben opgeleverd, waarom zou een volgende ronde dan wel bereiken wat de vorige niet konden? Een verantwoordelijke regering moet daarop antwoorden met een geloofwaardige politieke strategie, niet alleen met lijsten van militaire doelwitten en verklaringen van vastberadenheid.

5. Rusland, Iran en China als “beschavingsstaten”: de uitdaging aan de westerse aanspraak op universaliteit

Escobars omschrijving van **Rusland, Iran en China als drie “beschavingsstaten”** staat centraal in zijn wereldbeeld. Vanuit dat perspectief gaat de confrontatie niet eenvoudigweg over het luchtruim, olie of sancties. Het gaat om het recht van grote, historisch gevormde samenlevingen om hun eigen politieke ontwikkeling en betrekkingen vorm te geven zonder de Verenigde Staten als hoogste autoriteit over de internationale orde te erkennen.

Rusland beroept zich op zijn historische diepgang, taal, veiligheidsgeografie en visie op een multipolaire wereld. Iran put uit de Perzische beschaving, zijn revolutionaire staatsidentiteit en een lange ervaring van verzet tegen buitenlandse inmenging. China benadrukt zijn eigen beschavingscontinuïteit en combineert die met een moderne industriële economie en een door de staat gestuurd ontwikkelingsmodel. De drie landen delen niet één ideologie of politiek systeem. Hun gemeenschappelijke uitgangspunt is dat de westerse macht niet met geweld mag bepalen welke regeringen mogen blijven bestaan en welke staten handel mogen drijven.

Dit perspectief helpt de aantrekkingskracht te verklaren van instellingen zoals **BRICS** en de **Shanghai-samenwerkingsorganisatie (SCO)**, evenals handelsafspraken in nationale munten, alternatieve betalingssystemen en transportroutes die de afhankelijkheid van door het Westen gecontroleerde knelpunten verminderen.

Deelname aan die instellingen neemt de verschillen tussen lidstaten niet weg. Ze biedt regeringen wel extra keuzemogelijkheden, en het bestaan van alternatieven verandert hun onderhandelingspositie.

De term “beschavingsstaat” mag echter geen vrijbrief worden voor iedere handeling van Moskou, Teheran of Beijing. Beschavingen zijn niet moreel onfeilbaar, en regeringen moeten nog altijd worden beoordeeld op de rechten van hun bevolking, hun gedrag tegenover buurlanden en hun naleving van het internationaal recht. Een werkelijk multipolaire orde mag niet betekenen dat één onaantastbaar machtscentrum door meerdere kleinere wordt vervangen. De belofte ervan is juist dat verschillende machtscentra met elkaar kunnen onderhandelen zonder dat een van hen een permanente vrijbrief krijgt om oorlog op te leggen.

Ook “het Westen” is geen monolithisch geheel. In Europa en de Verenigde Staten verzetten miljoenen burgers zich tegen buitenlandse militaire avonturen, verdedigen ze het internationaal recht en stellen ze het enorme politieke gewicht van hun eigen veiligheidsapparaten ter discussie. De relevante scheidslijn loopt niet tussen deugdzame volkeren in Eurazië en corrupte volkeren in de Atlantische wereld. Ze loopt tussen een beleid dat veiligheid nastreeft via wederkerige afspraken en een beleid dat blijft veronderstellen dat één partij de veiligheidsvoorwaarden van alle anderen kan dicteren.

Dat onderscheid maakt Escobars kritiek het sterkst. De vraag is niet of Iran, Rusland of China kritiekloze bewondering verdienen. Het gaat erom of Washington onafhankelijke strategische belangen buiten zijn bondgenootschap kan erkennen zonder hun bestaan als een onverdraaglijke provocatie te beschouwen. Vrede wordt pas mogelijk wanneer de soevereiniteit van anderen als uitgangspunt voor onderhandelingen wordt behandeld en niet als een hinderpaal die moet worden verwijderd.

6. Pijpleidingen, spoorwegen en havens: de geo-economie achter de ontmoeting in Moskou

De passages over infrastructuur in Escobars relaas worden wellicht het gemakkelijkst over het hoofd gezien. Ze zouden ook het meest blijvende belang kunnen hebben. Volgens Rezaei’s openbare verklaringen na zijn ontmoeting met Poetin bespraken zij onder meer een voorgestelde **Russische gaspijpleiding naar Iran**. Escobar vestigt eveneens de aandacht op de **spoorverbinding Rasht–Astara**, een ontbrekend deel van de Internationale Noord-Zuidtransportcorridor (INSTC). Dit zijn geen bijkomstige economische details. Ze helpen verklaren waarom Iran ook los van de huidige confrontatie belangrijk is voor Rusland.

De INSTC is bedoeld om Noord-Eurazië te verbinden met Iraanse havens en vandaar met scheepvaartroutes naar Zuid-Azië. Het netwerk koppelt Rusland en de Kaspische regio aan Iran en biedt in het zuiden toegang tot de Perzische Golf, de Golf van Oman en de Indische Oceaan. Het traject Rasht–Astara zou, eenmaal voltooid en geïntegreerd in het grotere netwerk, de continuïteit van het spoorvervoer langs de westelijke Kaspische route verbeteren. Financiering, bouw en grensoverschrijdende coördinatie blijven praktische uitdagingen; een politieke aankondiging mag niet worden verward met een voltooide spoorlijn.

Voor Moskou is de strategische aantrekkingskracht duidelijk. Diversificatie van transportroutes kan de blootstelling aan sancties en verstoringen van de scheepvaart verminderen, evenals de afhankelijkheid van verbindingen die kwetsbaar zijn voor westerse politieke druk. Voor Iran levert deelname inkomsten uit transitvervoer, logistieke investeringen, industriële kansen en nauwere banden met belangrijke handelspartners op. Voor India en andere Zuid-Aziatische economieën ontstaat een mogelijke extra verbinding met de Euraziatische markten. De corridor is geen onmiddellijke vervanging voor bestaande zeeroutes, maar vergroot wel het aantal commerciële mogelijkheden.

Escobar verwijst ook naar de **Noordelijke Zeeroute** en de Chinese belangstelling voor scheepvaart in het poolgebied, naast de ontwikkeling van Iraanse havens zoals Bandar Anzali, Bandar Abbas en Chabahar. De Pakistaanse haven Gwadar verschijnt in de analyse als een ander belangrijk knooppunt aan de Arabische Zee. Deze projecten verschillen in eigendomsstructuur, ontwikkelingsfase, financiering en strategisch doel. Men moet ze niet romantiseren als één naadloze “Zijderoute”. Hun gezamenlijke betekenis is dat de geografische structuur van de Euraziatische handel opnieuw wordt uitgetekend op manieren die de Verenigde Staten niet eenvoudig kunnen beheersen.

Militaire planners bekijken een gebied doorgaans in termen van bases, reikwijdte, vliegtuigen en raketafweer. Economische planners denken aan vrachtvervoer, energie, verzekeringen, spoorbreedtes, havencapaciteit en toeleveringsketens. Een samenhangende grootstrategie moet met beide rekening houden. Een aanval die de Iraanse infrastructuur verzwakt, kan ook de politieke vastberadenheid van andere Euraziatische regeringen versterken om alternatieven voor de Amerikaanse financiële en maritieme dominantie te ontwikkelen. Zo kan militaire druk het tegenovergestelde van het beoogde strategische effect teweegbrengen.

Infrastructuur is ook een belang van vrede. Pijpleidingen en spoorwegen scheppen groepen belanghebbenden die behoefte hebben aan voorspelbare grenzen en veilige transacties. Onder aanhoudende bombardementen verdwijnen die voordelen. De

ontmoeting in Moskou herinnert ons er dan ook aan dat de toekomst van Iran niet alleen om afschrikking draait. Het gaat erom of een hele regio zich mag ontwikkelen door transport, energie en handel, in plaats van door telkens terugkerende cycli van vernietiging.

7. De Straat van Hormuz en het gevaar van een uitdijende vergeldingsspiraal

Escobar en Ali waarschuwen herhaaldelijk dat nieuwe Amerikaanse of Israëlische aanvallen vergeldingsacties kunnen uitlokken die verder reiken dan het onmiddellijke strijdtoneel. Hun redenering is niet moeilijk te begrijpen. In een nauw verweven Golfeconomie kunnen militaire acties tegen Iraanse doelwitten gevolgen hebben voor de scheepvaart, havens, energieproductie, verzekeringsmarkten en veiligheidsafwegingen van buurlanden. De economische gevolgen blijven niet beperkt tot de regering waarop de aanval is gericht.

De **Straat van Hormuz** staat centraal in het huidige geschil. Teheran heeft de heropening en de hervatting van de onderhandelingen gekoppeld aan voorwaarden waaraan Washington volgens Iran moet voldoen. De Verenigde Staten hebben de dwangmaatregelen voortgezet, waaronder beperkingen voor Iraanse havens. Pakistan en Qatar hebben geprobeerd een onderhandelingskader in stand te houden, terwijl China het belang van veilige doorvaart heeft benadrukt. Deze standpunten tonen aan waarom militaire dreigementen en diplomatieke voorstellen niet los van elkaar kunnen worden bekeken.

Escobars waarschuwing voor mogelijk verwoestende vergeldingsacties is een **scenario**, geen voorspelling met een bekende waarschijnlijkheid of een geverifieerd operationeel plan. Iran heeft redenen om te laten zien dat het de regio aanzienlijke kosten kan opleggen. De Golfregeringen hebben even sterke redenen om te voorkomen dat hun landen slagvelden worden of hun energie-installaties aan nieuwe aanvallen worden blootgesteld. Elke bewering dat een specifieke aanvalsdatum, aanvalsroute of reactie vaststaat, moet met bijzondere voorzichtigheid worden behandeld. In crisistijden kunnen anonieme waarschuwingen bedoeld zijn om tegenstanders af te schrikken, te misleiden of te beïnvloeden.

De fundamentele vaststelling blijft krachtig: er bestaat geen duidelijke scheidslijn tussen een “beperkte” aanval en een grotere oorlog zodra verschillende partijen redenen hebben om wraak te nemen, vastberadenheid te tonen of de belangen van bondgenoten te verdedigen. Leiders kunnen een korte operatie beogen. Markten, bevolkingen en militaire bevelhebbers kunnen iets ervaren dat veel langer duurt. Het risico is niet alleen dat iemand een kwaadwillige beslissing neemt. Het is ook dat

politieke systemen die op dreigementen en tegenbedreigingen zijn gebouwd, het vermogen verliezen om te stoppen zodra de actie begonnen is.

8. Shenzhen, 18–19 november: kunnen Poetin en Xi Trump een uitweg bieden?

Escobar ziet een mogelijke diplomatieke opening tijdens de **APEC-bijeenkomsten in Shenzhen op 18 en 19 november 2026**. Het officiële APEC-programma voorziet in die periode de bijeenkomst van regeringsleiders in Shenzhen. Over een mogelijke ontmoeting tussen **Donald Trump, Vladimir Poetin en Xi Jinping** wordt publiekelijk gesproken, maar die blijft een mogelijkheid en is geen gegarandeerde top of reeds gesloten overeenkomst.

Voor Escobar zou de symbolische betekenis buitengewoon kunnen zijn. Een gesprek tussen de presidenten van de Verenigde Staten, Rusland en China zou een erkenning inhouden dat de gevaarlijkste conflicten van dit moment niet kunnen worden opgelost door alleen maar Amerikaanse ultimatums uit te vaardigen. Belangrijker nog: zo'n gesprek zou een politiek bruikbare uitweg kunnen bieden uit de escalatie rond Iran. Beijing en Moskou zouden garanties, een diplomatiek kader of gezamenlijke steun voor een regeling kunnen aanbieden, terwijl Pakistan en Qatar de praktische bemiddeling tussen Teheran en Washington voortzetten.

Escobar verwijst naar een nieuw **"Jalta"** om de historische inzet te benadrukken. De vergelijking heeft retorische kracht, maar mag niet letterlijk worden genomen. De wereld van 2026 is niet die van 1945, en het is evenmin een wereld waarin drie presidenten op legitieme wijze de rechten van kleinere staten onder elkaar kunnen verdelen. Iran moet deelnemen aan beslissingen over zijn eigen soevereiniteit. Ook de Golfregeringen hebben belangen waarover niet zomaar in een exclusieve overeenkomst tussen grootmachten kan worden beschikt. Een succesvolle ontmoeting in Shenzhen zou alleen waardevol zijn als ze de weg opent naar een ruimer, geloofwaardig onderhandelingsproces.

Waarom zou zo'n opening dan kunnen mislukken? Escobar legt sterk de nadruk op Trumps politieke psychologie en de verleiding van wat hij omschrijft als een maffia-achtige machtsuitoefening: nooit fouten toegeven, nooit onder druk terugwijken en iedereen straffen die de leider tegenspreekt. Het transcript bevat persoonlijke beledigingen en speculaties over geestelijke achteruitgang. Dat zijn polemische oordelen, geen medisch bewijs, en ze zijn niet nodig om de inhoudelijke kritiek te onderbouwen.

Het werkelijke politieke dilemma is concreter. Een president die militaire overheersing herhaaldelijk gelijk heeft gesteld aan nationale grootsheid, kan het moeilijk vinden om na maanden van dreigementen een onderhandeld compromis aan zijn aanhangers uit te leggen. Toch is het voorkomen van een grotere oorlog geen vernedering. Het is een toets van strategisch inzicht. Overeenkomsten vereisen altijd dat leiders maximale eisen inruilen voor haalbare resultaten. De keuze voor Washington is of het die afweging als staatsmanschap presenteert, dan wel toestaat dat binnenlandse imagobewaking de internationale escalatie bepaalt.

Ook Xi en Poetin staan voor een proef. Een “uitweg” moet de Amerikaanse regering iets tastbaarders bieden dan de eis om een nederlaag te erkennen. Er zouden afspraken nodig zijn over maritieme veiligheid, sancties, de voorwaarden voor hernieuwde Amerikaans-Iraanse gesprekken, mechanismen om nieuwe aanvallen te voorkomen en geloofwaardige regelingen voor de uitvoering. Als Rusland en China willen dat hun pleidooi voor multipolaire diplomatie ernstig wordt genomen, moeten zij bijdragen aan een uitvoerbare regeling en niet slechts de tegenstrijdigheden in het Amerikaanse beleid blootleggen.

Een mogelijke uitkomst is een informeel akkoord om nieuwe militaire acties te vermijden terwijl bemiddelaars over concrete stappen onderhandelen. Een andere mogelijkheid is een openbaar diplomatiek initiatief dat politieke ruimte schept voor terughoudendheid. Een derde is mislukking: de geplande mogelijke ontmoeting tussen de drie leiders komt er misschien niet, of ze vindt plaats zonder vooruitgang over Iran. Escobar heeft gelijk wanneer hij erop wijst dat de naderende data voor urgentie zorgen. Hij gaat echter te ver als het bestaan van een diplomatieke kans als bewijs wordt beschouwd dat een bepaalde overeenkomst op handen is.

9. De werkelijke keuze: prestige door dwang of veiligheid via onderhandelingen

In de hedendaagse Amerikaanse strategie schuilt een paradox. Hoe meer Washington steunt op sancties, blokkades, militaire dreigementen en de taal van uitzonderlijke macht, hoe sterker de prikkel wordt voor de geviseerde staten om alternatieve partnerschappen op te bouwen. Hun onderlinge afstemming kan onvolmaakt zijn en hun politieke systemen kunnen sterk verschillen, maar een gedeelde blootstelling aan dwang schept gemeenschappelijke belangen. Een beleid dat Iran moet isoleren, kan de beweegredenen van het land om met Rusland en China samen te werken dus versterken, terwijl het belang van Pakistan als kanaal dat Washington niet gemakkelijk kan vervangen, toeneemt.

Escobars analyse is het sterkst waar ze de aandacht vestigt op dit structurele gevolg. Ze is het zwakst waar anonieme informatie van binnenuit tot zekerheid wordt verheven of de complexiteit van de wereldpolitiek wordt herleid tot rationele Euraziatische leiders tegenover een volledig irrationeel Westen. Die vereenvoudigingen zijn niet nodig. De openbare feiten tonen al aan dat dit een uitzonderlijk gevaarlijk moment is: Russisch-Iraanse veiligheidscontacten op hoog niveau, een voortdurend geschil over Hormuz en de vredesvoorwaarden, actieve Chinese en Pakistaanse diplomatie en de mogelijkheid van een ontmoeting tussen drie grootmachten in Shenzhen.

Een nieuwe Amerikaanse aanval op Iran zou aan veel meer moeten voldoen dan aan een operationele militaire berekening. Ze zou vragen oproepen over de rechtmatigheid volgens het **Handvest van de Verenigde Naties**, dat de dreiging met of het gebruik van geweld tegen een andere staat in beginsel verbiedt, behalve op erkende rechtsgronden zoals zelfverdediging of toestemming van de Veiligheidsraad. Politieke woede, bezorgdheid om reputatieschade en de wens om een tegenstander te straffen, vormen op zichzelf geen rechtmatige of stabiele rechtvaardiging voor een nieuwe oorlog.

Bovenal zouden mensen de kosten dragen. Iraniërs die al bombardementen, sancties en onzekerheid hebben meegemaakt; Amerikanen die een nieuwe interventie zouden moeten uitvechten of financieren; gezinnen in de hele Golfregio die voor de veiligheid van hun steden, werkplekken en havens afhankelijk zijn van vrede; en mensen ver weg wier levensonderhoud samenhangt met energie en scheepvaart: zij zouden allemaal de gevolgen ondervinden van beslissingen die door een kleine kring leiders worden genomen.

Die menselijke werkelijkheid moet de maatstaf zijn voor diplomatiek succes. Het doel moet zijn verdere vernietiging te voorkomen, veilige scheepvaart te waarborgen, dreigingen terug te dringen, wederzijdse garanties vast te leggen en een politieke regeling aantrekkelijker te maken dan militaire escalatie. Een duurzame overeenkomst vereist niet dat iemand doet alsof historische grieven verdwenen zijn. Ze vereist wel de erkenning dat geweld grenzen heeft en dat de soevereiniteit van andere staten niet blijvend als voorwaardelijk kan worden behandeld.

Escobars waarschuwing moet daarom ernstig worden genomen, zonder elk detail van zijn relaas tot een vaststaand feit te verheffen. De ontmoeting in het Kremlin heeft werkelijk plaatsgevonden. Het strategische partnerschap tussen Rusland en Iran bestaat. De rol van China en Pakistan in het streven naar een einde aan de vijandelijkheden is reëel. Ook de infrastructuur die de Euraziatische belangen met elkaar verbindt, is reëel. De precieze toezeggingen achter gesloten deuren zijn

niet volledig openbaar, en de uitkomst van Shenzhen staat nog niet vast.

De naderende keuze is scherp. Washington kan deze ontwikkelingen opvatten als een aantasting van zijn prestige en proberen zijn suprematie met een nieuwe ronde geweld te herstellen. Of het kan erkennen dat de opkomst van andere machtscentra onderhandelde veiligheid niet alleen moreel wenselijk, maar ook strategisch onvermijdelijk maakt. Als er een uitweg beschikbaar is, zou die aanvaarden geen teken van zwakte zijn. Het zou het duidelijkste bewijs kunnen zijn dat het politieke inzicht eindelijk de grenzen van de militaire macht heeft ingehaald.

Bronnen en redactionele toelichting

Belangrijkste commentaarbron: Pepe Escobar in gesprek met Zulfiqar Ali (video aangeleverd samen met het transcript). Het transcript lijkt fouten van de automatische spraakherkenning te bevatten; namen, terminologie en zinnen zijn waar mogelijk gecorrigeerd. Het gesprek is een interpretatieve bron, geen officieel verslag van de bijeenkomst in het Kremlin.

Actuele berichtgeving: Reuters, 5 november 2026, over de ontmoeting tussen Poetin en Rezaei, de openbare verklaringen van Rezaei, de gaspijpleiding en de Iraanse voorwaarden.

Verdrag Rusland–Iran: Volledige tekst van het Verdrag inzake een Alomvattend Strategisch Partnerschap van 17 januari 2025 (Russisch en Engels), in het bijzonder de artikelen 3, 5, 6 en 22.

China en Pakistan: Chinees ministerie van Buitenlandse Zaken, 17 juli 2026, over de gezamenlijke oproep tot een staakt-het-vuren en de bemiddeling door Pakistan; Pakistaans ministerie van Buitenlandse Zaken over technisch overleg in het kader van het memorandum van overeenstemming van Islamabad.

Shenzhen: APEC-secretariaat, 3 november 2026, programma van de bijeenkomst van regeringsleiders.

Internationaal recht: Handvest van de Verenigde Naties, in het bijzonder de artikelen 2(4) en 51.

Redactioneel onderscheid: de bewering over een versleutelde telefoonverbinding met de hoogste leider van Iran, de duur van besloten bijeenkomsten en telefoongesprekken, eventuele beloften van “onbeperkte” militaire steun en voorspellingen van op handen zijnde aanvalsdata worden toegeschreven aan de commentatoren of hun vermelde bronnen. Ze worden niet voorgesteld als onafhankelijk bevestigde feiten.